

ШКОЛСКИ ЛИСТЪ.

WWW.UNILIB.RS

Одъ овога листа излазе свакога месеца по четири броя. —
Цена му е ца год. 4 ф. на по године 2 ф. на четвртъ год. 1 ф. а.вр.

БРОЙ 20.

У Новоме Саду, 28. Мая 1860.

ГОД. III.

Евангелске науке *)

(за писанъ, ученъ на изусть и владанъ по ньима).

1. О владаню према другима людма.

Икоже хоцете да творатъ камъ человекъцы, творите и вы имъ такъжде.

Л.

Тою мѣрою еуже мѣрите, возмѣрится камъ.

Л.

Не сѣдите да не сѣдими бѣдете.

Мт.

Имже сѣдомъ сѣдите сѣдатъ камъ.

Мт.

Нешсѣждайте, и нешсѣждени бѣдете.

Л.

Дайте и даста камъ.

Л.

Ўпѣцайте и ўпѣстатъ камъ.

Л.

Аще ўпѣцаете человекъкъмъ согрѣшеніа ихъ ўпѣститъ и камъ отецъ вашъ небесный: Аще ли неўпѣ-

*) Юштъ на учительскомъ практичномъ течаю у Сомбору године 1858. казано е учительма, да бы добро было, да се найглавнѣ науке евангелске, кое деца на ербскомъ языку пишу и на память уче, и у славенскомъ тексту одъ речи до речи науче. Науке ове, изложене су у 19. брою Школскога Листа год. II. Овде садъ ставляю се и у славенскомъ тексту съ томъ примѣтбомъ, да ихъ деца у есалтирской школы на изусть научити имаю.

щаете чловѣкомъ согрѣшеніа ихъ, ни Отецъ вашъ ѿ-
пуститъ вамъ согрѣшеній вашихъ.

Мт.

Всѣ велика аще хощете, да творатъ вамъ чело-
вѣцы, такъ и вы творите имъ: се бо есть законъ и
пророцы. *)

Мт.

2. Люби и непріятель.

Любите враги ваша, благословите клеветыя вы,
добро творите ненавидящымъ васъ и молитесь за тво-
ращихъ вамъ напасть, и изгоняющимъ вы. Иже да бѣ-
дете сынове Отца вашего, иже есть на небесѣхъ, иже
солнце свое сіяетъ на злыя и благія, и дождитъ на
праведныя и на неправедныя.

Мт.

Аще любите любящихъ вы, какъ вамъ благодать
есть; иже и грѣшники тожде творятъ. И аще взаимъ
даете ѿ нихъ же чаете воспріяти, какъ вамъ благодать
есть; иже и грѣшники грѣшникомъ взаимъ даваютъ,
да воспріимутъ равная. Обаче любите враги ваша, и
благотворите и взаимъ дайте ничесоже чающе: и бѣ-
детъ мзда ваша многа, и бѣдете сынове Вышнихъ:
иже той благъ есть на безблагодатнымъ и злымъ. Бѣ-
дите оубо милосердіи, ижеже и Отецъ вашъ мило-
сердъ есть.

Л.

3. Живи у миру.

Бѣди оувѣщаваясь съ соперникомъ твоимъ скорѣ,
дондеже еси на пѣти съ нимъ: да не предасть тебе

*) Србеки сва ова изреченія овымъ истымъ редомъ исписана су
у Школ. Листа год. II. брою 19. стр. 293.

соперника сѣдѣи, и сѣдѣи тѣ предасть слѣзѣ, и въ тем-
нищѣхъ вверженъ будеши. Аминь глаголю тебѣ, неизи-
деши ѿтуда, дондеже воздаси послѣдній кодрантъ.

Мт.

Блажени миротворцы, ѣкш тѣ сынове Божіи на-
рекѣтса.

Мт. *)

4. Не злоби.

Какш можешн реци братѣ твоємѣ, брате ѿстави,
да измѣ сѣчецъ иже есть въ очеси твоємъ, самъ сѣ-
чагш въ очеси твоємъ бѣвна не вида; лицемѣре, изми
первѣе бѣвно изъ очесе твоегш, и тогда прозриши
изати сѣчецъ изъ очесе брата твоегш.

Л.

5. Не говори зла.

Благій человекъ ѿ благш сокровища сердца сво-
егш износитъ благое, и злый человекъ ѿ злагш со-
кровища сердца своегш износитъ злое.

Л.

Всако слово праздное еже возглаголютъ человекѣци,
воздадатъ ѿ немъ слово въ день сѣдній.

Мт.

Ѿ словеса твоихъ ѡправдишиса, и Ѿ словеса тво-
ихъ ѡсѣдишиса.

Мт.

Не входящее въ ѡуста сквернитъ человекѣка: но
исходящее изъ ѡустъ то сквернитъ человекѣка. **)

Мт.

*) Све ово налази се на стр. 294. Школ. Лиета год. II.

**) Србски: Оно што улази у уста не скрнави човека, него што из-
лази изъ уста то скрнави — погани — човека.

6. *Чувай се одъ зла, чини добро.*

Ничтоже покровенно есть, еже не ѿткрывается: и тайно, еже не оуразумѣется.

Л.

Всакъ дѣлаемъ зла, ненавидитъ свѣта, и не приходитъ къ свѣту, да не шепчатся дѣла егѡ, ѿкъ лукава сѡтъ: Творимъ же истинѡ, градежъ къ свѣту, да ѿвѣстятъ дѣла егѡ, ѿкъ ѡ Бозѣ сѡтъ содѣлана.

І.

7. *Чушайте се одъ злыхъ людій.*

Се азъ посылаю вы, ѿко овцы посредѣ волкъвъ: бѣдите оубо мудри ѿко змѣа, и цѣли ѿко голубѣе.

*) Внемлите ѡ лживыхъ пророкъ, иже приходятъ къ вамъ къ кожахъ овчихъ, внѣтръ же сѡтъ волцы хищницы. ѡ плодѡвъ ихъ познаете ихъ. Еда ѡбемлютъ ѡ тернѣа грозды, или ѡ репѣа смоквы. Такъ всако древо доброе плоды добры творитъ: а злое древо плоды злы творитъ. Не можетъ древо добро плоды злы творити, ни древо зло плоды добры творити. Всако оубо древо, еже не творитъ плода добра посѣкаютъ е, и въ огонь вметають. Тѣмъже оубо ѡ плодѡвъ ихъ познаете ихъ.

Мт.

Ѹставите ихъ, вожди сѡтъ слѣпи слѣпцемъ, слѣпецъ же слѣпца аще водитъ, оба въ ѿмѡ впадѡтъ. **)

Мт.

*) Значи: Чушайте се одъ лажныхъ пророка, кои долазе къ вама у овчїимъ кожама, а изнутри еу грабльиви вуци, и т. д.

**) Овде се разумеваю фарисеи и узъ нѣи сви невалали люди, кои се чувати валя.

8. *Старайше се за се.*

Просите и дасть са вамъ: ищите и ѡбращаете: толцыте и ѡверзетса вамъ. Всакъ бо просай пріемлетъ, и ищай ѡбрѣтаетъ, и толкѹщемѹ ѡверзетса.

Мт.

9. *Чувай свакъ свое.*

Иже иматъ дасть са емѹ и преизбѹдетъ емѹ, а иже неиматъ, и еже мнитса имѣа возметса ѡ негѹ.

Мт.

10. *Буди милосшивъ.*

Блажени милостивіи, такъ тѣи помиловани бѹдѹтъ.

Мт.

Иже аще напоитъ єдинаго ѡ малыхъ сихъ чашею стѹдены воды, токмѹ во има оученика, аминь глаголю вамъ, непогѹбитъ мзды своеа.

Мт.

Єгда твориши милостиню не кострѹби предъ собою, якоже лицемѣри творатъ въ сонмищахъ и въ стогнахъ, такъ да прославлатса ѡ человекъ: Аминь глаголю вамъ, воспріемлютъ мзду свою.

Мт.

Тевѣ творащѹ милостыню, да не оувѣсть шица твоа, что творитъ десница твоа, такъ да бѹдетъ милостына твоа въ тайнѣ: и отецъ твой видай въ тайнѣ воздасть тебѣ ивѣ.

Мт.

(Наставише се.)

У (X.) прву Неделю после Духова, т. е. у Неделю свію
СВЕТЫХЪ.

Евангеліе одъ Машѳеа гл. 10. зач. 38.

Рече Господъ своимъ оученикомъ: всакъ иже исповѣсть мѧ предъ чловѣки, исповѣмъ его и азъ предъ отцемъ моимъ, иже на небесѣхъ. — Рече господъ своимъ ученицима: свакій кои ме призна предъ людма, признаю и я нѣга предъ отцемъ моимъ кои е на небу.

А иже ѿвержетса мене предъ чловѣки, ѿвергѣса егѡ и азъ предъ отцемъ моимъ, иже на небесѣхъ. — А кои се одрече мене предъ людма, одрѣишу се и я нѣга предъ отцемъ моимъ кои е на небу.

Иже любитъ отца или матеръ паче мене, нѣсть мене достоинъ; и иже любитъ сына или дщерь паче мене, нѣсть мене достоинъ. — Кои люби отца или матеръ веѣма него мене, нѣ мене достоянъ; и кои люби сина или кѣрь веѣма него мене, нѣ мене достоянъ.

И иже не прїимѣтъ креста своего, и вз слѣдъ мене градѣтъ, нѣсть мене достоинъ. — И кои не узме крета свога и за мною не поѣ, нѣ мене достоянъ.

Тогда ѿвѣщавъ Петръ рече ему: се мы оставихомъ всѧ, и вслѣдъ тебе идехомъ, что убъ бѣдетъ намъ; — Тада одговори Петаръ и рече му: ето мы све остависмо и за тобомъ идесмо, шта ѣе дакле быти нама?

Исхъ же рече имъ: аминь глаголю вамъ: икш вы шедши по мнѣ, вз паки бытїе, егда сѣдетъ сынъ чловѣческой на престолѣ славы своея, сѣдете и вы на двюнадесяте престолѣ, сѣдѣще обѣмандесяте колѣнома Израилекома. — А Иеусъ имъ рече: заиста кажемъ вамъ, да ѣете вы кои за мною идете, у

другомъ роженю, кадъ седне сынъ човечїи на престолу славе свое, сешѣте и вы на дванаестъ престола и судити надъ дванаестъ колена Израилевихъ.

И всакъ иже штакитъ домъ, или братїю, или сестры, или отца, или мать, или женѣ, или чада, или села, имене моего ради, сторицею прїиметъ, и животъ вѣчный наслѣдитъ. — И свакій кои остави куфу, или брафу, или сестре, или отца, или мать, или жену, или децу, или землю збогъ моего имени, по стонута примиѣе (то) и добиѣе животъ вечный.

Мнози же вѣдѣтъ перки, послѣднїи: и послѣдни, первїи. — Ал' мнози же први быти послѣднїи, а послѣднїи први.

Апостоль къ Евреима гл. 11. зач. 330. писанъ и истолкованъ у 5. брою овогъ Шк. Листа одъ ове године, страна 72. почевши га одъ: „Иже кѣроу повѣдиша царствїа“ и додавши юшъ ово: Тѣмже уѣвш и мы толикъ имѣше шблежачъ насъ облакъ свидѣтелей, гордость всакъ шложше, и удобъ шбстоателный грѣхъ, терпѣнемъ да течемъ на подлежащїи намъ подвигъ: Взирающе на началника вѣри и совершителя Исуса. — Зато дакле и мы окружени толикимъ облакомъ (толикомъ гомиломъ) сведока, одбацивши сваку гордельность и грехъ кои в за насъ прионуо, трпѣнїемъ да трчимо на подлежаещи намъ подвигъ: (трудъ или радъ) гледающе на начелника вере и свршителя Иуса.

Животописанїя сръбскихъ училищныхъ мужава.

I.

Теодоръ Ивановичъ Янковиъ Мирїевски.

Теодоръ Ивановичъ Янковиъ родїо се у Каменици близу Варадина год. 1741. одъ поштеныхъ и

*) Види Сръб. Автописъ год. 1826. Ч. I. и Гласникъ Свезка I.

имућныхъ родителя, кои су порекло свое одъ старе сръбске породице Янковића изъ Србіе доводили. Пошто е прво воспитаніе у дому родительскомъ и у месту свогъ рођеня добыо, отиде у Карловце, где е гимназіалне науке съ великомъ ревностју учио, и подъ надзираніемъ професора Несторовића, — отца доцніегъ врховногъ управителя своју нашихъ школа Уроша Стефана Несторовића, — тако красанъ успехъ учиніо, да е пажљивость многихъ знаменитыхъ у роду нашемъ мужава на себе обратіо, и любовь и благонаклоность тадашнѣга владике темишварскогъ Викентія Јоанновића Видака себи задобыо. Овај штедрый покровитель учеће се младежи, послѣ младога Янковића о свомъ трошку у Бечъ где онъ мудрословне и правдословне науке съ врло добрымъ успехомъ сврши, радећи при томъ и кодъ царскихъ дворскихъ агента у канцеларіи и упражнявајући се у одираваню званичныхъ послова. По повратку свомъ изъ Беча одиравао е онъ за неко време у Темишвару дужности секретара кодъ свога благодѣтеля.

Међутимъ велика царица Марія Терезія у споразумѣню са своимъ сыномъ и престолонаследникомъ Јосифомъ старајући се о уређењу народныхъ школа у свомъ пространомъ царству, призове у Бечъ знаменитога педагога Фелбигера архимандрита саганскогъ изъ Слезске, и нѣму преда врховно управляѣ и уређиванъ своју народныхъ школа у наследнымъ државама аустрискимъ.

На предлогъ овогъ великогъ мужа уведе се новъ начинъ предаваня, кои се Саганскимъ или Табеларнымъ називао; заведено буду у свакој провинціи школске комисіе, и постављени у свакомъ окружію врховни и подчинѣни школски управители или директори. У Бечу у нормальной школи кодъ свете Анне — недалеко одъ саборне цркве св. првомученика Стефана, — самъ ар-

архимандритъ Фелбигеръ, и прота Киндерманъ предавали
 су новымъ директорима изъ свію краева царства ме-
 тодъ учительскій. Банатъ тада іоштъ ніе быо Маѣар-
 ской подчинѣнъ, него е нѣме управляо дворскій вое-
 вый советъ, кои године 1773-ѣе Янковиѣа за упра-
 вителя ербскихъ и романскихъ народныхъ школа у Ба-
 нату постави. Онъ е одъ Србаля првый быо кои е у
 Бечу методъ учительскій изучіо и то съ таковымъ
 успехомъ да е год. 1776. издао врло важну за исто-
 рію наше школе кнѣгу на црквено славенскомъ ѣзыку,
 — кои е тада быо кодъ насъ кнѣживный или по-
 кнѣишки ѣзыкъ. — Кнѣга ова зове се „Ручнаа кнѣ-
 га потребнаа Магістримъ Іллуріческихъ неунитскихъ
 малыхъ школ.“ Посвеѣна е была самой царици Маріе
 Терезіе и изишла е у две кнѣге. До године 1782-ге
 бавіо се Янковиѣъ съ подизанѣмъ и уреѣиванѣмъ школа
 и съ обучаванѣмъ учителя ербскихъ и романскихъ у
 Банату. Те године по заповести велике царице Маріе
 Терезіе састала се у Пожуну комисія, коя е имала
 школске ствари у Унгарской, у Банату и у Хрватско-
 Славонской кралѣвини у редъ довести. Председатель
 ове комисіе быо е грофъ Балаша; чланови су были
 одъ римске стране: кралѣвскій советникъ Скерлецъ;
 архимандритъ Фелбигеръ, каноникъ Ердельія, упра-
 витель пожунскихъ школа Шоберъ, епископъ загре-
 бачкій и тамошній школскій управитель Мандиѣъ, и
 Піяриста Клигеръ; одъ наше стране быо е самъ *Тео-*
доръ Янковиѣъ; одъ стране протестаната быо е по-
 жунскій сенаторъ Бензуръ; а одъ реформатске стране
 были су Домокошъ и Хатванія. Нашъ ревностный Ян-
 ковиѣъ учини предлогъ овой комисіи, да се постара
 ербске и романске школе умножити и у большій редъ
 довести; на кое загребачкій бискупъ Мандиѣъ пред-
 ложи да Србљи и Романи приме латинска писмена, и
 да се школске кнѣге за обадва та народа съ латин-

ски писмени печатаю. Ученый нашъ и родолюбивый Янковиѣъ противіо се свомъ предлогу съ особитомъ ревншоу и речитшоу, да бы роду свомъ драгоцѣнна и са животомъ народнымъ скопчана писмена едъ пронасти сачувао; онъ доказиваше да латинска писмена за нашъ языкъ довольно гласова немаю, да су кирилска писмена за языкъ нашъ са свимъ згодна, да су она са црвенымъ животомъ народа нашегъ тако тесно скопчана, да бы народъ изгубивши внихъ, држао да е и веру променіо, и збогъ тога до крайнѣгъ очаянїя дошао. Противникъ Мандиѣъ предлогъ свой жестоко в браніо, али га е Янковиѣъ своимъ красноречіемъ сасвимъ победіо, тако да онай ни рече ніе могао выше прословити и морао е на последку уѣтати. Пошто е Янковиѣъ у скупштини пожунске комисіе три беседе у обрану нашихъ кирилскихъ писмена држао, преда онъ комисіи и писмено свое предлоге са доказима подкреплѣне. Али при свемъ напрезаню Янковиѣвомъ, ипакъ комисія заключи: да се одсада само црквене кнѣиге съ кирилскимъ писменима и у црквеномъ языку издаю, а школке и све светске кнѣиге да се изображенымъ славонскимъ наречіемъ (овде се мисліо сръбскій языкъ овако као што су на нѣму тада браѣа наша римске вере писала), и латинскимъ писменима печатаю. Заключение ово буде на найвышемъ месту одобрено и како митрополиту, тако и школскимъ управительма сръбскимъ саобштено. Текъ после две године, кадъ се митропокитъ Мойсей Путникъ за обрану писмена нашихъ кодъ двора царскогъ яко заузео быо, допусти поменута комисія до далѣгъ времена употреблѣнѣ кирилице у нашимъ народнымъ школама.

Год. 1782. бавіо се у Бечу рускій великій кнезь и престолонаследникъ Павле Петровиѣъ. Митрополитъ Путникъ посети овога кнеза, кои га у разговорѣ запыта, да ли има у Бечу кои Србинѣъ, кои бы нову

норму школску, што се у Бечу у школи св. Анне учи, добро знао. Митрополитъ каже за Јанковића, кои се тада у Бечу бавио, и нѣга кадъ е другій путъ великога кнеза походио са собомъ поведе. Ту на предложенъ великога кнеза цесаревића склони се нашъ Јанковићъ отићи у Русију, гди е у то време Екатерина II. народне школе заводила и уређивала. Међутимъ е Јанковићъ наименованъ быо за врховногъ школскогъ управителя у округу Великоварадскомъ, али онъ на томъ захвали и съ препорукомъ самога цара Јосифа II. отиде у Русију, гди е школе заводіо и уређивао, и тако не само у роду свомъ, него и кодъ сродногъ народа рускогъ велику заслугу у распрострањаню просвете задобыо.

Јоштъ докъ се овде бавио, узвишенъ е быо Јанковићъ одъ царице Маріе Терезіа у редъ племићскій съ насловомъ „Миріевскій.“ У Русији добыо е онъ наследно благородство, и многе части и отличія. Умрѣо е као државный саветникъ и чланъ одбора школскогъ у Петрограду, 22. мая 1814. године, и саранѣнъ е у порти Александро-Невске Лавре.

Јанковићъ е быо човекъ здравога састава, крупанъ и онизакъ; живіо е умерено и паметно; доброта и поштенъ быле су особене црте карактера нѣговогъ; быо е ученъ, и любіо е свой родъ и своју православну цркву. Осимъ кнѣиге, коју е за потребу сръбскихъ учителя г. 1776. у Бечу на сръбскомъ и немачкомъ езыку издао, писао е онъ у Русији сравнителный словарь и радіо на словару руске академіе. Оставио е после себе сунругу Юліану, коя е была Сръбкиня родомъ изъ Будима. Сынъ му Јоанъ умрѣо е као генералъ Рускій год. 1811.

Шестдесетъ жетава.

Побожанъ нѣкій землѣдѣлацъ сребрнобѣлимъ власима украшенъ изиђе у време жетве са своимъ унукомъ у полѣ, и шалећи се са жетеоцима говораше имъ, како су они само деца према нѣму, кои е божиомъ милосѣу већ шестдесетъ жетава преживіо. „Та да,“ одговори некій одъ нѣихъ, „деда! но тко бы вамъ старима толике усеве порадио, да вамъ ове деце ние?“ — „То е све истина,“ рече старина, „но зато опетъ неверуемъ да бы се, и овако старъ ма коемъ одъ васъ осрамотити дао.“ — „Да видимо!“ проговори на то еданъ и пружи му косу. Ал' како се зачуде сви, кадъ старацъ косу узе и као нѣкій младић одкосе одвалывати поче. „Урра! Живіо!“ повичу сви у гласъ, као изъ едногъ грла, и стану у часть му свое косе оштрити. „Али како си ты, любазный деда,“ запита га садъ унукъ, „до тако снажне старости дошао?“ — „Я самъ, сыне“ одговори му старацъ, „одъ младости мое и у добримъ и злымъ данима надежду свою на Бога полагао, и тымъ самъ у себи постоянство одржао; трудіо самъ се свагда дужностима своима задоста учинити, и радио самъ прилѣжно, пакъ самъ тымъ, съ божимъ благословомъ телесну снагу задобіо; я самъ предъ Богомъ свагда побожно, а са людма миролюбиво живіо, и тымъ самъ себи задовольства и радости набавляю; и све се ово у мени годинама укоренило и утврдило. — Чини и ты, сыне, свагда тако, пакъ ће и твоя старость быти као богатороданъ снопъ, кѣи жетелацъ съ радошѣу у свое гумно собира.“

А. М.

Д о п и с ъ.

У Ш и д у. Одъ времена, како се нашъ сръбскій народъ иснодъ ига турскога бежећи у већимъ гомилама, изъ свое

отачбине у државу аустријске царевине населио и сместио, увекъ е ако не башъ свуда, а оно већомъ страномъ по главнимъ местима свое народне школе имао, кое е онъ самъ издржавао, и о којима е бригу водио и води. Школе наше звале су се и зову „Србско-Народне основне школе.“ Оне су у први махъ стајале подъ управомъ духовне власти, а касније подъ почившимъ Несторовићемъ бившимъ школа наши врховнимъ управитељемъ, пале су подъ управу мирске власти. У овимъ нашимъ школама покрај молитава учили се и предавало читанъ, писанъ и рачунъ. Одъ свио овихъ предмета најглавније е било читанъ, и то безъ икаквогъ разумеваня; а религиозно воспитанъ у последнѣ време тако е занемарено и запуштено било, да е школа као права кћи св. матере цркве са свимъ одъ нѣ отуђила се была. Писанъ е наопако предавано, и дете никадъ није знало нитъ му се казивало, одъ кое ће стране кое слово почети писати. Ђдни су учитељи свакомъ детету најпре на папиру плајвазили и по овомъ су се писати учила, други су опетъ неке прегледалице деци списали, и одатле су се писати учила; ово писанъ трајало е најманъ годину и по дана, и опетъ покрај свегъ тако дугогъ времена истомъ да су само слова написати научила, а задату на изуеъ речуцу само са два слога одъ стотине едно ако е написати знало. Тако е и рачунанъ наоначке ишло, оно на тактъ 1. и 1. — и 1. путъ 1. ни најманъ деци умъ развијало није, но јошъ е већма децу забунъивало. Ђдномъ речи: све е наоначке рађено, да се данасъ сами гадити и чудити морамо, како смо поредъ данашнѣгъ овако лака и напредна начина, око другогъ јдногъ и чемерногъ толико година дангубили!“ Књижица, кое су деца учила ти Боже знај какви у школи било није; какву е кое дете кодъ куће нашло, онаку е и у школу донело, изъ којихъ су безъ свакогъ смисла запевајући читала; и то су намъ были прописани учебни предмети! Овај нередъ тако е учитељу посао отешчавао, да самъ знао није шта ће да ради, и отуда е изишло да колико е годъ деце у школи,

сва уста повикали да е то све *ништа*, и да е немогућно онако нејак детенце кое истомъ у школу ступи, најпре писати и за 3—4 месеца читати научити. Ево осведочисмо се да е башъ можно. Данасъ намъ деца која су истомъ ове године у школу пошла лепо пишу, читаю, рачунаю умно и писмено, молитве све знаю, библичне приповедке своимъ родителјима кодъ куће приповедаю, и о свему више мисле и доказую, него гдекои одрастни човекъ. Многи мисле, да се само овај новыи начинъ у томъ састои, што дете најпре гласъ писмена, а не нѣгово име познавати учи, н. п. бѣ — а не: *буки*; — вѣ, а не: *вѣди*, — гѣ, а не: *глаголь*, и т. д. али ние тако. Ово е тѣковый начинъ, съ коимъ се дете како у воспытанію боговерномъ и моралномъ, тако и у изображенію научномъ постепено руководи, да намъ е чисто мјало чути, како намъ овака нејка наша дечица о свему знаю мислити, разлагати, и приповедати. Запитајмо ма кога нашегъ простака, ма и научногъ: Каквыи е празникъ „Сретеніе?“ заиста ће намъ одговорити: „срела се зима и лето,“ шта су „Благовести?“ одговориће: „приповести,“ — шта су „Цвети?“ — „воће цвета,“ — и т. д. Али запитајмо наше мале ученике, на све ће намъ одговорити као што треба, тако да се све дивимо и чудјемо. Знаду шта е то: „весели се и ты старче праведни.“ — Знаду ко е бую тай стараць, како се звао, шта е говорио кадъ е Христа на свој руке приміо и т. д. Дакле не састои се новыи начинъ само у *бѣ, вѣ, гѣ, дѣ, жѣ*, и т. д. него у пространомъ смислу школскихъ предаваня.

Напредакъ овај увиђаю већ и родители дечи, а и остали люди, па радіе своју децу у школе шалю него досадъ што су. Ево да наведемъ само еданъ примеръ кои се при мени ове године десіо: Бсенасъ доведе ми простакъ еданъ дете одъ 6 година у школу, кое радо примимъ. Ово е као и остала деца 3 месеца саму таблицу у школу носило и писати учило. Отцу овогъ детета не допадне се то, што му сынъ већ еданнутъ кнѣгу не учи, но само по таблици нешто

шара, заустави дете одъ школе башъ у онай паръ, кадъ еу грађанска писмена познавати и слагати учила, и опреми га за свинѣ. Не прође ни пуни 5 дана, али опетъ дете дође у школу. На питанъ мов, где е до садъ быо? одговори ми: да га е отаць послао быо да свинѣ чува, а садъ опетъ у школу да кнѣгу учи. Тай истый данъ десимъ се са родителѣмъ тогъ детета, и приповеди ми шта е было са нѣговимъ дететомъ. „Едно вече,“ рече ми: „седили смо у соби за столомъ и случайно иза иконе падне нека артїя која е већ пожутила; дете спонадне ю и размота и стаде читати све по реду умрле. Я се зачудимъ, и запытамъ га: заръ ты знашь шта е ту исписано? Знашь, одговори ми дете. — Я му опетъ не поверуемъ но дозовемъ суседово старіе дете кое е већ псалтирь изучило, да ми право каже знал' мой малый, шта у оной артїи пише. Кадъ ме овай осведочи, и увери да зна, таки онай часъ наймимъ ко ће ми оно свиня чувати, а нѣга таки у школу пошлѣмъ. Садъ дакле видимъ, да мов дете ніе бадава ишло у школу, а нисамъ знао да се и изъ оне камене таблице научити може.“

Позніе, докле нашъ народъ увиди користь своихъ народнихъ школа и сазна кадъ и у кое време године децу у школу доводити и уредно у нѣи слати ихъ треба, іошь ће ихъ болъ омилити и децу свою радо у школу давати. И онда ће истомъ семе на благи комад землѣ пасти, кои ће сто струкимъ плодомъ уродити, и чиста и одъ плеве извеяна пшевица бити.

Нѣива намъ е сада прокрчена, која е до сада трѣмъ и коровомъ на савъ махъ обузета была; само сеятелѣи семена треба да буду усталци и прилѣжни радни. И макаръ да имъ е за тай нѣиовъ трудъ и посао, мала, незнатна и неуредна награда одређена; опетъ нека се потруде да се баръ удостоюе овыхъ божаственихъ речи Христа Спасителя: „Радѣйте и веселитесь, яко мзда ваша многа на небесѣхъ.“ —

Младенъ Бошняковић
учитель.